HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Mari Puuram
Maarika Maasikas-Tõkke
Eesti Puuetega Inimeste Koda

Teie: 8.06.2026 nr 51

Meie: 29.06.2026 nr 9.3-1/26/3095-2

Vastus Puuetega Inimeste Koja pöördumisele

Austatud Eesti Puuetega Inimeste Koja esindajad

Täname Teid pöördumise esitamise eest Haridus- ja Teadusministeeriumile seoses õppetöö kohanduste käsitlemisega kõrghariduses ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni valguses.

Haridus- ja Teadusministeerium kinnitab, et meie jaoks on oluline, et kõrgharidus oleks kättesaadav ja ligipääsetav kõigile soovijatele. Nii füüsiline keskkond kui valmisolek erinevateks kohandusteks peab mõistlikkuse piires olema tagatud kõikides haridusasutustes. Ministeerium ja kõrgharidusasutused on kokku leppinud omavahel sõlmitavas halduslepingus, et nad toetavad erivajadusega üliõpilasi õppetöös ning sobiva õppekeskkonna loomisel.

Nõustume, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist tulenevalt tuleb puudega õppijatele vajalikke õppetöö kohandusi käsitleda mõistlike abinõudena, mitte pelgalt soovituslike vastutulekumeetmetena. Eesti õiguskorrast tuleneb vastav kohustus lisaks konventsioonile ka võrdse kohtlemise seadusest ja põhiseaduse §-st 12, mille kohaselt on diskrimineerimine keelatud ning §-st 37, mis tagab õiguse haridusele.
Kohanduste rakendamine ei saa olla ainult õppejõu vaba kaalutlus, vaid tegemist on õppeasutuse kui terviku vastutusega tagada, et õppetöö korraldus vastaks võrdse kohtlemise ja kaasava hariduse põhimõtetele.

Ministeerium on seni toetanud kõrgkoole juhiste ja soovituste kaudu, eelkõige ligipääsetavuse, tugiteenuste ja kaasava õppe arendamise osas. Samas tuleb möönda, et mõistlike abinõude õiguslik tähendus ja sellest tulenevad kohustused ei pruugi praktikas olla piisava selgusega rakendatud. See puudutab nii kohanduste vajaduse hindamise menetlust, otsustamise tasandit kui ka põhjendamiskohustust.

Õiglane ja õiguspärane praktika eeldab, et kohanduste vajadust hinnatakse individuaalselt ning otsustus ei piirdu õppejõu hinnanguga, vaid tugineb selgele menetlusele, kuhu on kaasatud ka tugistruktuurid. Juhul kui kohandust ei võimaldata, peab õppijal olema võimalik saada kirjalik ja põhjendatud otsus ning sellega mittenõustamisel esitada vastuväide.

Kokkuvõttes jagab ministeerium seisukohta, et õppetöö kohanduste käsitlemine üksnes soovituslike meetmetena ei ole kooskõlas konventsioonist ega Eesti õigusest tulenevate nõuetega. Probleemide ilmnemisel oleme valmis senise praktika täpsustamiseks ning seda tegema koostöös kõrgkoolide ja huvirühmadega.

Samuti tunnustame puuetega inimeste õigust haridusele ning põhimõtet tagada kaasav haridussüsteem kõikidel haridusastmetel ja elukestvas õppes.
Haridus- ja Teadusministeeriumi jaoks on oluline, et erivajadusega inimesed saaksid võrdsetel tingimustel osaleda õppetöös, olla kaasatud üliõpilasellu ning siseneda tööjõuturule.
Eestis tegutsevad ülikoolid ja kõrgkoolid on oma tegevuses autonoomsed ja peavad järgima kõiki seadustes toodud kohustusi.

Haridus- ja teadusministeerium on valmis vajadusel selgitama koostöös partneritega võrdse kohtlemise ja kaasava hariduse põhimõtteid kõrgharidusasutustele, kui selles osas esineb probleeme ja haridusasutuste otsused ei vasta õppijate ootustele. Samuti leiame, et vajadusel tuleb siduda õppetöö kohandused selgemalt ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, võrdse kohtlemise põhimõtte ja kaasava hariduse nõuetega. Selliste juhiste eesmärk oleks ühtlustada praktikat, selgitada mõistlike abinõude sisu ja piire ning tugevdada menetluslikke tagatisi õppijatele. Samas tuleb juhiste koostamisel arvestada ülikoolide autonoomiaga ning tagada, et lahendused jääksid sisuliselt diferentseerituks ja proportsionaalseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Renno Veinthal
teadus- ja arendustegevuse ning
kõrg- ja täiskasvanuhariduse poliitika asekantsler

Jass Juuremaa
735 3015
jass.juuremaa@hm.ee